

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Igor Zgoliński

w sprawie **R. S.** ,

skazanego z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w dniu 9 września 2025 r. w Izbie Karnej,

na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 5 k.p.k.),

kasacji wniesionej na niekorzyść skazanego przez Prokuratora Generalnego

od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie

z siedzibą w Świdniku

z dnia 1 kwietnia 2025 r., sygn. akt II K 357/25

**uchyla wyrok nakazowy w zaskarżonej części, tj. w zakresie
zawartego w pkt. IV rozstrzygnięcia w przedmiocie orzeczenia
przepadku pojazdu mechanicznego i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Rejonowemu Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą
w Świdniku do ponownego rozpoznania.**

Marek Siwek Antoni Bojańczyk Igor Zgoliński

UZASADNIENIE

R. S. został oskarżony o to, że w dniu 25 stycznia 2025 r. w miejscowości B. , gmina B.1 województwa [...], prowadził w ruchu lądowym po drodze publicznej pojazd mechaniczny w postaci samochodu marki V. o nr rej. L. , znajdując się w stanie nietrzeźwości z wynikiem: I- 1,43 mg/l, II-1,41 mg/l, III-1,11 mg/l, IV-1,17mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k. (akt oskarżenia k. 59 akt sprawy II K 357/25).

Sąd Rejonowy w Tczewie, wyrokiem nakazowym z dnia 1 kwietnia 2025 r., sygn. akt II K 357/25, na podstawie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., uznał oskarżonego R. S. winnym popełnienia zarzucanego mu czynu wyczerpującego dyspozycję art. 178a § 1 k.k. i za to, na podstawie art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 37a § 1 k.k. wymierzył mu karę grzywny w wymiarze 150 stawek dziennych, ustalając w oparciu o art. 33 § 3 k.k. wysokość stawki dziennej na kwotę 40 zł (*pkt I*). Jednocześnie orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat (art. 42 § 2 k.k.) (*pkt II*), obowiązek zapłaty świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 5.000 zł (art. 43a § 2 k.k.) (*pkt III*) oraz przepadek pojazdu mechanicznego prowadzonego przez oskarżonego w postaci samochodu marki V. o nr rej. L. (art. 178a § 5 k.k. w zw. z art. 44b § 1 i 2 k.k.) (*pkt IV*). Ponadto, Sąd zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 600 zł tytułem opłaty oraz kwotę 70 zł tytułem wydatków postępowania (*pkt V*) (wyrok k. 65 akt sprawy II K 357/25).

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 19 kwietnia 2025 r., wskutek niezaskarżenia go przez strony postępowania (zarządzenie k. 70 akt sprawy II K 357/25).

Od powyższego wyroku kasację na niekorzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżył wyrok w części, tj. w zakresie zawartego w pkt. IV rozstrzygnięcia w przedmiocie orzeczenia przepadku pojazdu mechanicznego oraz zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 44b § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 178a § 5 k.k., poprzez orzeczenie na rzecz Skarbu Państwa - w związku ze skazaniem R. S. , za popełniony w dniu 25 stycznia 2025 r. występki kwalifikowany z art. 178a § 1 k.k. - przepadku pojazdu mechanicznego prowadzonego przez oskarżonego w czasie zdarzenia, w sytuacji gdy nie stanowił on wyłącznej własności wymienionego, w

konsekwencji czego w miejsce przepadku pojazdu mechanicznego powinien zostać orzeczone przepadek jego równowartości.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części, a mianowicie w zakresie zawartego w pkt. IV rozstrzygnięcia w przedmiocie orzeczenia przepadku pojazdu mechanicznego i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, stąd uzasadnione było jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie przewidzianym w przepisie art. 535 § 5 k.p.k.

Zaskarżony wyrok nakazowy został wydany z rażącym naruszeniem przepisów prawa materialnego, tj. art. 44b § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 178a § 5 k.k., regulujących problematykę przepadku pojazdu mechanicznego lub jego równowartości, które zostały dodane do ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny na mocy art. 1 pkt 14 ustawy z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2600 z dnia 13 grudnia 2022 r.) i obowiązują od dnia 14 marca 2024 r.

Zgodnie z art. 178a § 5 k.k., sąd orzeka przepadek, o którym mowa w art. 44b, w razie popełnienia przestępstwa określonego w § 1 lub 4, chyba że zawartość alkoholu w organizmie sprawcy przestępstwa określonego w § 1 była niższa niż 1,5 promila we krwi lub 0,75 mg/dm³ w wydychanym powietrzu albo nie prowadziła do takiego stężenia. Sąd może odstąpić od orzeczenia przepadku, jeżeli zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami.

Jak wynika z treści zaskarżonego wyroku nakazowego, Sąd *meriti* uznał, że R. S. w dniu 25 stycznia 2025 r. dopuścił się czynu wyczerpującego ustawowe znamiona występkę z art. 178a § 1 k.k., gdzie stan jego nietrzeźwości w czasie prowadzenia pojazdu mechanicznego przewyższał zakreśloną przez ustawodawcę granicę. W tej

sytuacji Sąd *meriti* - stosownie do dyspozycji art. 178a § 5 *in principio* k.k., przy jednoczesnym braku uznania, że zachodzi wyjątkowy wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami - zobowiązany był do orzeczenia przypadku uregulowanego w art. 44b k.k.

Przepis art. 44b § 1 k.k. stanowi, że w wypadkach wskazanych w ustawie sąd orzeka wypadek pojazdu mechanicznego prowadzonego przez sprawcę w ruchu lądowym. Zgodnie z § 2 tej normy, jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa pojazd nie stanowił wyłącznej własności sprawcy albo po popełnieniu przestępstwa sprawca zbył, darował lub ukrył podlegający wypadkowi pojazd, orzeka się wypadek równowartości pojazdu. Za równowartość pojazdu uznaje się wartość pojazdu określoną w polisie ubezpieczeniowej na rok, w którym popełniono przestępstwo, a w razie braku polisy - średnią wartość rynkową pojazdu odpowiadającego, przy uwzględnieniu marki, modelu, roku produkcji, typu nadwozia, rodzaju napędu i silnika, pojemności lub mocy silnika oraz przybliżonego przebiegu, pojazdowi prowadzonemu przez sprawcę, ustaloną na podstawie dostępnych danych, bez powoływania w tym celu biegłego.

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w jednym ze swoich judykatów, wypadkiem pojazdu mechanicznego (art. 44b k.k.) nie można objąć pojazdu niebędącego własnością sprawcy. W odniesieniu do pojazdu mechanicznego prowadzonego przez sprawcę w ruchu lądowym, jeżeli orzeczenie wypadku pojazdu jest niemożliwe ze względów prawnych (brak po stronie sprawcy wyłącznego prawa własności, względnie przeniesienie prawa własności po dacie czynu a przed datą wyrokowania w sprawie, poprzez jego zbycie lub darowanie) lub też jest niecelowe ze względów faktycznych (ukrycie pojazdu) - wówczas orzeka się wypadek równowartości pojazdu mechanicznego. Należy w tym miejscu nadmienić, że jeżeli ustawa tego nie przewiduje, nie można orzec wypadku przedmiotu niebędącego własnością sprawcy, co w sposób oczywisty wynika z ochrony prawa własności osób trzecich (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2025 r., I KK 72/25, OSNK 2025/6/35, LEX nr 3857841).

Przypisując R.S. popełnienie czynu z art. 178a § 1 k.k., Sąd m. in. orzekł zarazem wobec oskarżonego obligatoryjny środek penalny w postaci wypadku pojazdu

mechanicznego prowadzonego przez oskarżonego w postaci samochodu marki V. o nr rej. L. na podstawie art. 178a § 5 k.k. w zw. z art. 44b § 1 i 2 k.k. (*pkt IV* wyroku nakazowego). Orzeczenie wskazanego środka nie było jednak prawidłowym postąpieniem wobec sprawcy występku z art. 178a § 1 k.k. Wprawdzie słusznie skarżący wskazuje na bezsporny fakt, że w czasie zdarzenia skazany kierował samochodem marki V. o nr rej. L. , jednak z załączonych do akt sprawy dokumentów wynika, że pojazd ten nie stanowił jego własności i w czasie popełnienia przypisanego mu czynu był on jedynie jego użytkownikiem. Zgodnie z treścią notatki urzędowej, sporządzonej na podstawie systemu Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców - wskazany pojazd stanowił własność A. S. (*k. 45*). Podobnie z danych zgromadzonych na podstawie art. 213 § 1 k.p.k. (*k. 46*), protokołu tymczasowego zajęcia mienia ruchomego podejrzanego (*k. 41-42*) oraz oświadczeń złożonych przez R. S. w ramach przesłuchania w charakterze podejrzanego (protokół *k. 36-37*) wynika, że skazany nie był właścicielem żadnego pojazdu mechanicznego. Również S. G. , któremu wydano pojazd celem jego zabezpieczenia oświadczył, że samochód marki V. o nr rej. L. należy do A. S. (*k. 6*). Brak prawa własności przedmiotowego pojazdu przysługującego skazanemu R.S. został dodatkowo udokumentowany na etapie postępowania wykonawczego, w ramach którego Naczelnik Pierwszego Urzędu Skarbowego w L. potwierdził, iż w świetle zapisów bazy Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców właścicielem wskazanego pojazdu od 4 listopada 2022 r. jest A. S. (*k. 89-90*).

Tym samym jako oczywisty jawi się wpływ stwierdzonego, opisanego powyżej, niewątpliwie rażącego, naruszenia przez Sąd Rejonowy Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku prawa materialnego na treść zaskarżonego wyroku nakazowego. Doprowadziło ono bowiem z jednej strony do obciążenia negatywnymi skutkami orzeczonego środka penalnego osoby niebędącej sprawcą czynu zabronionego, a z drugiej strony do tego, że skazany z nieuprawnioną korzyścią nie poniósł wszystkich konsekwencji prawnych swojego bezprawnego zachowania, gdzie przy prawidłowym zastosowaniu instytucji przepadku pojazdu mechanicznego (art. 44b k.k.), należało orzec wobec R. S. przepadek równowartości pojazdu mechanicznego prowadzonego przez niego w czasie inkryminowanego zdarzenia, co przemawia zarazem za słusnością określonego

przez skarżącego kierunku nadzwyczajnego środka zaskarżenia - na niekorzyść. Dlatego też konieczne stało się uchylenie wyroku nakazowego w zaskarżonej części, tj. w zakresie zawartego w pkt. IV rozstrzygnięcia w przedmiocie orzeczenia przepadku pojazdu mechanicznego. Wystarczające przy tym jest wydanie orzeczenia odnoszącego się li tylko do środka penalnego, nieprawidłowo orzeczonego. Pozostałe elementy zaskarżonego przez Prokuratora Generalnego wyroku Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku zarówno nie wymagają dokonywania jakichkolwiek interwencji procesowych, jak i dokonanie takiej ingerencji z urzędu przez sąd kasacyjny nie jest dopuszczalne.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy, na podstawie art. 537 § 1 k.p.k. i art. 535 § 5 k.p.k., orzekł jak w wyroku. W postępowaniu ponownym sąd pierwszej instancji uwzględni przedstawione powyżej zapatrywania odnośnie orzeczenia przepadku pojazdu mechanicznego i ustawowej niedopuszczalności orzeczenia przepadku pojazdu niebędącego własnością sprawcy przestępstwa.

[J.J.]

[a.ł.]

Marek Siwek Antoni Bojańczyk Igor Zgoliński